

RefKB
0cc
SOU

Obligatoriska arbetsplatskontakter för arbetslösa

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2015

National Library
of Sweden

SOU 1995:7

Betänkande av

Utredningen om obligatoriska arbetsplatskontakter

RefKB
OCC
SOU

Obligatoriska arbetsplatskontakter för arbetslösa

SOU 1995:7

Betänkande av
Utredningen om obligatoriska arbetsplatskontakter

Statens offentliga utredningar
1995:7
Arbetsmarknadsdepartementet

Obligatoriska arbetsplatskontakter för arbetslösa

Betänkande av
Utredningen om obligatoriska arbetsplatskontakter
Stockholm 1995

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes, Offentliga Publikationer, på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningskontor.

Beställningsadress: Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Fax: 08-20 50 21
Telefon: 08-690 90 90

Svara på remiss. Hur och Varför. Statsrådsberedningen, 1993.
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som skall svara på remiss.

Broschyren kan beställas hos:
Regeringskansliets förvaltningskontor
Arkiv- och informationsenheten
103 33 Stockholm
Fax: 08-790 09 86
Telefon: 08-763 24 81

Till Statsrådet och chefen för Arbetsmarknadsdepartementet

Regeringen beslutade vid sitt sammanträde den 10 november 1994 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå en modell med obligatoriska arbetsplatskontakter för arbetslösa.

Chefen för Arbetsmarknadsdepartementet tillkallade samma dag direktören Sven-Runo Bergqvist som särskild utredare.

Under utredningsarbetets gång har underhandskontakter skett med företrädare för Arbetslöshetskassornas Samorganisation (SO), Landsorganisationen (LO), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Svenska Arbetsgivareföreningen (SAF), Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

Till kommittén har som experter varit knutna platsförmedlingsdirektören Clas Almén från Arbetsmarknadsstyrelsen, hovrättsassessorn Inga Åkerlund t.o.m. 31 januari 1994 och fr.o.m. 1 januari 1995 hovrättsassessorn Karin Renman. Sekreterare i kommittén har varit departementssekreteraren Kerstin Twengström.

Jag får härmed överlämna betänkandet Obligatoriska arbetsplatskontakter för arbetslösa (SOU 1995:7). Utredningsuppdraget är därmed avslutat.

Stockholm i januari 1995

Sven-Runo Bergqvist

/Kerstin Twengström

1	Sammanfattning av förslaget	7
2	Återhämtning på arbetsmarknaden?	9
3	En omfattande problembild	11
3.1	Risk för flaskhalsar	11
3.2	Att kunna pröva nya yrken	13
3.3	Att skapa och behålla kontakt med arbetsmarknaden	14
3.4	Att stå till arbetsmarknadens förfogande	17
4	Effekter av arbetsmarknadspolitiska åtgärder	19
4.1	Långvarig arbetslöshet	19
4.2	Effekter av avbrutna arbetslöshetsperioder	20
4.3	Effekter av olika åtgärder	21
5	Förslaget: Skapa obligatoriska arbetsplatskontakter	23
5.1	Förslaget i korthet	23
5.2	Syften med arbetsplatskontakter	24
5.3	Målgrupp	25
5.4	Innehåll	26
5.5	Organisation och ansvar	27
5.6	Antal deltagare i arbetsplatskontakter	29
5.7	Tidsplan	30
5.8	Ersättning	30
5.9	Stimulansåtgärder	31
5.10	Arbetstagarbegreppet och arbetsmiljölagen	32
6	Särskilda motiv för förslagets utformning	35
6.1	Kompletterande åtgärd	35
6.2	En insats så tidigt så möjligt	35
6.3	Regelbundet återkommande åtgärd	36
6.4	Nära anknytning till ordinarie arbetsmarknad	37
6.5	Obligatorisk åtgärd	37

7	Konsekvenser av förslaget	39
7.1	Statsfinansiella konsekvenser	39
7.2	Konsekvenser för arbetsförmedlingen	39
7.3	EU-aspekter	41
7.4	Regionalpolitiska konsekvenser	42
7.5	Jämställdhetspolitiska konsekvenser	42
8	Specialmotivering	45
8.1	Förslaget till lag om obligatoriska arbetsplatskontakter för arbetslösa	45
8.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring	47
8.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd	47
9	Författningsförslag	49
9.1	Förslag till lag (1995:xx) om obligatoriska arbetsplatskontakter för arbetslösa	49
9.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring	51
9.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd	53
Bilaga 1	Direktiv	55
Bilaga 2	Förslag till förordning för obligatoriska arbetsplatskontakter för arbetslösa	59
Bilaga 3	Förslag till förordning om ändring i förordningen (1988:1400) om arbets- löshetsförsäkring	65
Bilaga 4	Förslag till förordning om ändring i förordningen (1994:933) om kontant arbetsmarknadsstöd	69
	Referenslista	73

1 Sammanfattning av förslaget

Utredningen tecknar en allmän problembild, som innefattar en risk i konjunkturuppgången för s.k. flaskhalseffekter dvs. att delar av näringslivet får svårt att rekrytera personal med erforderlig kompetens.

Samtidigt finns det en stor risk att många arbetslösa förlorar kontakten med arbetsmarknaden. I december 1994 deltog ca 360 000 av de arbetslösa inte i någon arbetsmarknadspolitisk åtgärd och hade inte heller någon direkt kontakt med arbetslivet.

Utredningen uppmärksammar undersökningar som visar att långvarigt arbetslösa har avsevärt svårare än korttidsarbetslösa att komma tillbaka till arbetsmarknaden, även om förhållandena i övrigt är likvärdiga. Undersökningar visar också att arbetsmarknadspolitiska åtgärder och avbrott i arbetslöshetsperioder ökar chansen att få ordinarie arbeten.

Utredningen föreslår att obligatoriska arbetsplatskontakter införs som ett komplement till de nuvarande arbetsmarknadspolitiska instrumenten. Den nya åtgärden ska kunna sättas in tidigt under en arbetslöshetsperiod, vara systematiskt återkommande och nå en större grupp av arbetslösa.

Utredningen föreslår att obligatoriska program för arbetsplatskontakter införs för personer som är anmälda hos arbetsförmedlingen, som uppbär ersättning från arbetslöshetskassa eller kontant arbetslöshetsunderstöd och som kan ta arbete direkt. För den som inte uppbär ersättning erbjuds deltagande i arbetsplatskontakt.

En arbetsplatskontakt ska normalt genomföras efter 3–6 månaders arbetslöshet och innebära fyra veckors vistelse på en arbetsplats. Kontakterna ska vara återkommande och uppgå till fyra veckor per år för den arbetslöse.

Varje arbetsplats som arrangerar en kontaktplats för arbetslösa bör ha ett arbetsplatsombud, som är ansvarig för innehåll och utformning av arbetsplatskontakten. Parterna ges ett stort ansvar för det praktiska genomförandet av arbetsplatskontakter. En arbetsgivare som arrangerar program för arbetsplatskontakt bör få skälig ersättning i form av anordnarbidrag (ca 20–40 000 kr. per år).

Syftet med arbetsplatskontakt är att skapa ökade möjligheter för de arbetslösa att ha kontakt med den ordinarie arbetsmarknaden och därmed behålla sin kompetens och få introduktion till ett nytt yrke.

Modellen med obligatoriska arbetsplatskontakter syftar även till att förtydliga samhällskontraktet. En anvisad kontakt är obligatoriskt för den enskilde. Om man avböjer gäller samma avstängningsregler som för anvisat arbete eller arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Utredningen förutsätter att kostnader för förslaget ska inrymmas inom den samlade ramen för arbetsmarknadspolitiska medel. Förslaget torde ha den positiva effekten att de arbetslösa kommer in i ordinarie arbete snabbare. Sammantaget bedömer utredningen att dess förslag, sett över ett längre tidsperspektiv, kommer att ha positiva statsfinansiella konsekvenser.

Arbetsplatskontakter föreslås införas från och med den 1 juli 1995. Åtgärden bör sedan byggas ut så snabbt som möjligt.

2 Återhämtning på arbetsmarknaden?

Under de senaste åren har arbetsmarknadsläget i vårt land i väsentliga avseenden skilt sig från den situation som varit rådande sedan slutet på andra världskriget. Under början av 1990-talet fick Sverige mycket snabbt en arbetslöshetsnivå jämförbar med den som varit förhärskande i andra västeuropeiska länder sedan början på 1980-talet. Den öppna arbetslösheten har legat runt 7–8 procent medan den totala andelen arbetslösa och i arbetsmarknadspolitiska åtgärder har uppgått till 12–13 procent.

Den internationella konjunkturuppgången är nu här. Den starka efterfrågan inom exportindustrin sprider sig långsamt till andra delar av ekonomin. Samtidigt har sysselsättningsraset stannat upp. Under 1990–93 gick över 600 000 arbetstillfällen förlorade medan man under 1995 räknar med att antalet arbetstillfällen ska öka med drygt 100 000 nya jobb.

De nya jobben måste tillsättas både snabbt och väl för att flaskhalsituationer inte ska uppstå. En väl fungerande arbetsmarknad är av fundamental betydelse för att klara en stark och stadig tillväxt. Detta ställer stora krav på arbetsmarknadens flexibilitet.

Utsikterna för att att klara detta förefaller goda. Det har aldrig funnits så många välutbildade arbetslösa som nu.

Uppgiften att åter skapa balans på arbetsmarknaden är dock gigantisk. Många av dem som nu är arbetslösa har gått länge utan arbete. Drygt 30 procent av alla arbetslösa är idag långtidsarbetslösa, dvs. arbetslösa i mer än 6 månader (4 månader för ungdomar). 1990 utgjorde de långtidsarbetslösa endast 10 procent av alla arbetslösa.

För de flesta innebär arbetslöshet att kontakten med arbetslivet tunnas ut eller försvinner helt. Med dagens snabba utveckling inom arbetslivet kan det medföra allvarliga svårigheter att komma tillbaka. Det ökar i sin tur risken för att det förbättrade ekonomiska läget inte kommer de arbetslösa till godo. Framförallt riskerar många att fastna i långtidsarbetslöshet.

Om den högkonjunktur som Sverige har framför sig passerar utan att arbetslöshetsnivåerna minskar drastiskt är risken stor att vårt land i likhet med många andra västeuropeiska länder får en permanent hög arbetslöshet. De närmaste åren kommer att utvisa om Sverige kan undvika en situation med hög arbetslöshet och samtidig brist på utbildad arbetskraft.

Det är ur detta perspektiv som utredningens förslag bör ses. Utredningsuppdraget ingår i ett arbetsmarknadspolitiskt åtgärdsprogram i syfte att pressa ner arbetslösheten till för vårt land mer normala nivåer.

3 En omfattande problembild

Utmaningarna är många för att återskapa balansen på arbetsmarknaden. I detta avsnitt beskrivs närmare den problembild som utredningen i första hand inriktat sig på.

3.1 Risk för flaskhalsar

I en konjunkturuppgång finns alltid en risk att delar av näringslivet får svårt att rekrytera personal med erforderlig kompetens. Om uppgången inom en bransch kommer snabbt kan detta leda till uteblivna order och utebliven expansion av marknader. Erfarenheter från tidigare konjunkturuppgångar visar att denna typ av flaskhalsproblem främst brukar uppstå inom exportindustrin.

Små och medelstora företag med svårigheter att flytta delar av sin produktion mellan olika delar av landet eller utomlands brukar drabbas särskilt hårt. En annan erfarenhet är att geografiska flaskhalsar lätt kan uppstå under en konjunkturuppgång. Trots hög arbetslöshet kan detta bli ett problem eftersom familjer idag har svårare att flytta än tidigare, med två förvärvsarbetande makar.

Tecknen på arbetskraftsbrist är än så länge få. I dagsläget klarar de flesta branscher den ökande produktionen med kraftiga övertidsuttag. Inom industrin är övertidsuttaget för närvarande i själva verket det största vi har haft i vårt land.

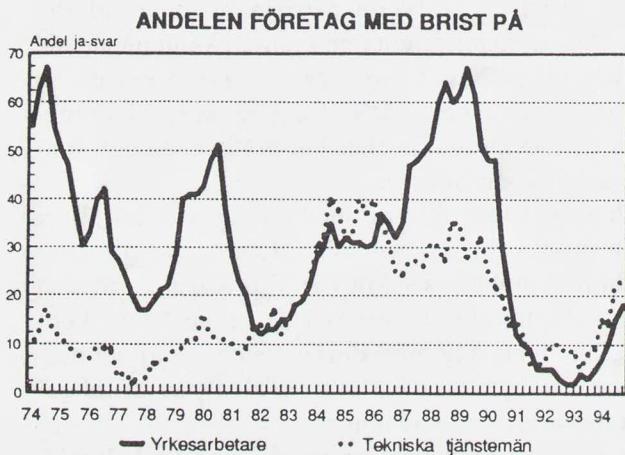
Att döma av Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer kan dock bristsituationer vara på väg att utvecklas. Medan endast enstaka procent av företagen 1992 rapporterade brist på utbildad arbetskraft anger idag 15 procent av företagen inom tillverkningsindustri brist på yrkesarbetare. Under för-

ra lågkonjunkturen 1982 var bristtalen som lägst ca 15 procent.

Erfarenheterna visar att arbetskraftsbristen ökar snabbt i en konjunkturuppgång. 20 procent av tillverkningsindustrin uppger idag brist på tekniker – samma nivå som 1983. Mellan 1983 och 1984 fördubblades därefter bristtalen för tekniker.

Även om bristtalen idag ökar är det dock långt kvar till 1989 års bristnivåer. Det året upplevde 65 procent av tillverkningsföretagen brist på yrkesarbetare.

Figur 1

Källa: Konjunkturinstitutet

Enligt Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) senaste prognos för utvecklingen inom olika yrkesområden kommer det stora överskott på arbetssökande som rått inom många yrken att minska och övergå till balans. Inom vissa yrken förväntas t.o.m. en brist på arbetskraft. Under innevarande år riskerar 58 olika yrken att utvecklas till bristyrken, varav nära hälften återfinns inom tillverkningsarbete. AMS menar dock att

tillgången på arbetskraft aldrig har varit så god i motsvarande lägen under tidigare konjunkturcykler. Därför är förutsättningarna för företagen att expandera idag mycket gynnsamma. Det ökande antalet företag som upplever brist inom vissa yrken har hittills varit koncentrerat till vissa orter. Mot slutet av 1995 förutses i AMS-prognosen dock bristsituationer över hela landet.

Inom vissa yrken är risken för flaskhalsar stor. Det gäller s.k. NC-operatörer, verktygsmakare, verkstadsmekaniker och kvalificerade svetsare. Regionalt och lokalt kan dock bristsituationer uppstå inom flertalet tillverkningsyrken, enligt AMS-prognosen.

3.2 Att kunna pröva nya yrken

Samtidigt som det finns risk för flaskhalsproblem kan det finnas en inbyggd tröskel när det gäller att byta yrke, även om situationen naturligtvis ser olika ut inom olika delar av arbetsmarknaden.

Byggbranschen har idag ett stort överskott på välutbildad arbetskraft, av vilka många varken deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller har kontakt med den ordinarie arbetsmarknaden. Även om efterfrågan på arbetskraft kommer att öka under de närmaste åren är risken därför stor att långtidsarbetslöshet inom denna bransch övergår i utslagning från arbetsmarknaden.

Inom kvinnodominerade administrativa yrken finns en motsvarande risk. Många av dem som idag är arbetslösa riskerar att inte kunna återgå till samma typ av arbetsuppgifter eftersom dessa håller på att försvinna.

Den offentliga sektorn kommer att ställas inför hårda omprövningar p.g.a. de dåliga statsfinanserna. Många av de anställda kommer att behöva söka sig till mer expansiva delar av näringslivet.

I båda dessa fall är arbetsmarknadsutbildningen av central betydelse. Dessutom finns ett allmänt behov av att pröva nya yrken, nya arbetsplatser etc. För att åstadkomma en omorientering kan en praktisk introduktion i vad andra typer av arbeten innebär vara värdefull.

Den som är arbetslös har idag begränsade möjligheter att pröva ett annat yrke eller arbete. P.g.a. lågkonjunkturen undviker många arbetsgivare att anställa vikarier, extra personal m.m. Dessutom torde sådana anställningar främst erbjudas dem som redan har erfarenhet inom området. För dem som vill få kontakt med ett annat yrke eller en annan arbetsplats vore det önskvärt med tillfälliga provningsplatser där de även kunde få introduktion och handledning.

3.3 Att skapa och behålla kontakt med arbetsmarknaden

Arbetslivet genomgår idag mycket snabba förändringar. Nya arbets- och produktionsmetoder introduceras kontinuerligt i takt med de ökade möjligheter som den moderna informations- och kommunikationsteknologin erbjuder. Den ökade internationaliseringen och konkurrensen medför att nya landvinningar snabbt får genomslag. Den djupa lågkonjunkturen har framtvingat en kraftig rationalisering inom näringslivet, vilken på ett genomgripande sätt har påverkat arbetsmetodik och arbetsorganisation.

Inom den offentliga sektorn har samhällsekonomin tvingat fram en förnyelse och omvandling med samma konsekvenser som den inom näringslivet. Yrkeskunskaper åldras snabbt och ny kompetens måste utvecklas i en allt snabbare takt. I motsvarande grad förändras attityderna på arbetsplat-

ser, t. ex. vad gäller förhållandet till omvärlden och synen på vad som är viktigt i det egna yrket.

För den som är arbetslös innebär detta betydande risker att hamna utanför utvecklingen inom den del av arbetslivet där man verkat. Genom att förändringarna sker så snabbt kan även kortare perioder av arbetslöshet medföra negativa konsekvenser.

Stora grupper är i farozonen. I slutet av december 1994 var 680 000 personer anmälda som arbetslösa på heltid vid arbetsförmedlingen. Av dem deltog 190 000 i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som arbetsmarknadsutbildning eller ungdomspraktik. 130 000 väntade på olika åtgärder eller var av andra skäl, t.ex. att barnpassning inte var ordnad, inte omedelbart aktuella för arbete.

De flesta, 360 000 personer, var arbetslösa som kunde ta ett arbete direkt. Det är denna stora grupp som uppmärksammas i föreliggande utredning. De är inte föremål för någon arbetsmarknadspolitisk åtgärd och har heller inte i någon mening direkt kontakt med arbetslivet.

Erfarenheter visar att arbetslöshet i kombination med sysslolöshet har mycket negativa effekter på den enskilde. Avsaknaden av kontakter med arbetskamrater och med det egna yrket kan leda in i en ond cirkel av minskande självförtroende och tilltagande passivitet, vilket i sig ökar risken för långtidsarbetslöshet.

Inom arbetsmarknadspolitiken har olika åtgärder prövats för att öka de arbetslösas kontakt med arbetslivet. Exempel på detta är praktikplatser för ungdomar, invandrare och akademiker. Ett led i detta har även varit arbetslivsutveckling (ALU). Denna har haft flera positiva effekter, främst genom att bryta de arbetslösas passivitet och sysslolöshet. För den arbetslöse är som regel varje positiv aktivitet bättre än passivitet. Riktigt meningsfull – från samhällets och den enskildes synpunkt – blir aktiviteten dock först om den utgör en förberedelse eller träning inför ett framtida arbete eller yrke.

Under senare år har arbetsförmedlingarnas otillräckliga

resurser medfört att arbetslösa normalt haft små möjligheter till kontakt med arbetsförmedlarna. Arbetsförmedlingen har emellertid skärpt sina kontaktrutiner. På många håll utvecklas en modell enligt vilken man upprättar handlingsplaner tillsammans med den arbetssökande. Fortfarande har dock många arbetslösa otillräckliga kontakter med arbetsförmedlingen som en del i en fortlöpande process som syftar till att förbereda för jobb.

Arbetsgivarna och de fackliga organisationerna har ett stort ansvar när det gäller att underlätta de arbetslösas återgång till arbetslivet. De kan också medverka till att den arbetslöse inte förlorar kontakten med arbetsmarknaden. Det finns många goda exempel på hur företag erbjuder övertaliga kompetenshöjande åtgärder så att de är beredda att gå in i produktionen när det åter blir möjligt.

Många företag och branscher har en långsiktig personalplanering och rekryteringspolicy, men trots det uppstår alltför lätt en barriär mellan anställda och arbetslösa inom en bransch. Under de senaste åren har detta fenomen uppmärksamrats av flera fackliga organisationer vilka med allt större kraft engagerar sig för att hålla kontakt med sina arbetslösa medlemmar.

Lokalt har flera fackliga organisationer satsat på uppsökande verksamhet och engagerat arbetslösa i olika typer av aktiviteter för att ge fortsatta möjligheter till sociala kontakter. I några fall har man även medverkat till informell jobbförmedling, studieaktiviteter, handledning etc. Resurserna har emellertid varit kraftigt begränsade och även om erfarenheterna som regel har varit goda har sådana verksamheter än så länge bara berört en mindre del av de arbetslösa. Flera fackliga organisationer avser dock att utvidga denna verksamhet och ta på sig en större roll för att underlätta för de arbetslösa att återkomma i arbetslivet.

3.4 Att stå till arbetsmarknadens förfogande

"Samhällskontraktet" mellan den enskilde och samhället innebär att man som arbetslös har både rättigheter och skyldigheter. Rättigheterna innebär att man kan uppbära ersättning från arbetslöshetskassa (A-kassa) eller genom kontant arbetsmarknadsstöd (KAS) samt att man får delta i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Skyldigheterna innebär att följa gällande regler för ersättning om att stå till arbetsmarknadens förfogande, vilket bl.a. innebär att vara beredd att ta ett lämpligt jobb som erbjuds. I en tid av djup lågkonjunktur och hög arbetslöshet innebär det emellertid i praktiken passivitet och sysslolöshet för många.

Idag är de arbetsmarknadspolitiska reglerna komplexa och många aktörer är verksamma inom området: arbetsförmedlingen, A-kassorna, tidigare arbetsgivare, trygghetsförsäkringen, arbetsmarknadens parter m.fl. Detta förhållande ökar risken för att samhällskontraktet blir oklart, varför detta kan behöva tydliggöras.

Det faktum att gruppen av arbetslösa som inte deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder är så stor skapar svårigheter både för länsarbetsnämnderna och för A-kassorna att genom kontroller tydliggöra den enskildes skyldigheter i samhällskontraktet.

I den allmänna debatten har risken av att vissa personer missbrukar samhällskontraktet genom att ta s.k. svartjobb uppmärksamrats. Möjligheterna att följa upp och dokumentera missbruk begränsas dock av att så många arbetslösa inte deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller på annat sätt har kontinuerlig kontakt med arbetsförmedlingarna.

Innebörden i begreppet "att stå till arbetsmarknadens förfogande" är idag begränsad till skyldigheten att acceptera ett lämpligt arbete eller arbetsmarknadspolitisk åtgärd som anvisas. Man har inte ansett det nödvändigt att införa någon

formell skyldighet att förbereda sig inför återgången till arbete, t.ex. genom utbildning eller andra insatser. Det har dels berott på att de allra flesta arbetslösa välkomnar insatser som kan öka deras chans att få ett nytt jobb, dels på att den egna motivationen har avgörande betydelse för att åtgärderna ska bli framgångsrika.

I vårt land sker normalt kontrollen att den ersättningsberättigade verkligen står till arbetsmarknadens förfogande genom anvisning till lediga platser eller arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Avsaknaden av lediga arbeten och otillräckliga volymer av åtgärder gör det svårare att vara tydlig i kraven på de arbetslösa. Andra kontroller av att de arbetslösa står till arbetsmarknadens förfogande har varit förhållandevis sparsamt förekommande.

I det nya läget som sedan början av 1990-talet uppstått med ovanligt många arbetslösa som endast väntar på att få ett jobb och där långtidsarbetslösheten blir allt vanligare, framstår det som rimligt att utvidga den enskildes ansvar att hålla sig à jour med utvecklingen inom arbetslivet. Samhällskontraktets olika delar skulle då bli tydligare.

4 Effekter av arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Innan föreliggande utredningsförslag om obligatoriska arbetsplatskontakter presenteras sammanfattas nedan några erfarenheter och fakta från andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder. I december 1994 presenterade AMS i skriften "Arbetslöshet, arbetsmarknadspolitiska åtgärder och chansen att få jobb" (Harkman, 1994) vissa resultat som har relevans i detta sammanhang. Även andra studier har kunnat peka på intressanta resultat.

4.1 Långvarig arbetslöshet

Flera utländska undersökningar, t. ex. Layard m.fl. (1991), har visat att långvarigt arbetslösa har avsevärt svårare än korttidsarbetslösa att komma tillbaka till arbetsmarknaden. I vårt land har t. ex. Harkman (1993), Carling m. fl. (1994) och Korpi (1994) genomfört studier som visar på samma tendens. Chansen att få ett nytt jobb minskar med arbetslöshetstidens längd.

En jämförelse mellan arbetslösa med i övrigt samma bakgrund visar att personer med 4 månaders arbetslöshet har 13 procents mindre chans att hitta ett jobb än nyinskrivna sökanden utan tidigare arbetslöshet. Chansen att få jobb minskar kontinuerligt över tiden och är efter tre år bara en tredjedel av vad den var vid arbetslöshetens början.

Långvarig arbetslöshet kan påverka de arbetslösa på flera sätt. Dels kan det egna beteendet förändras, dels kan arbetsgivarnas inställning när det gäller att anställa någon påverkas. Många menar t.ex. att långvarig arbetslöshet passivise-

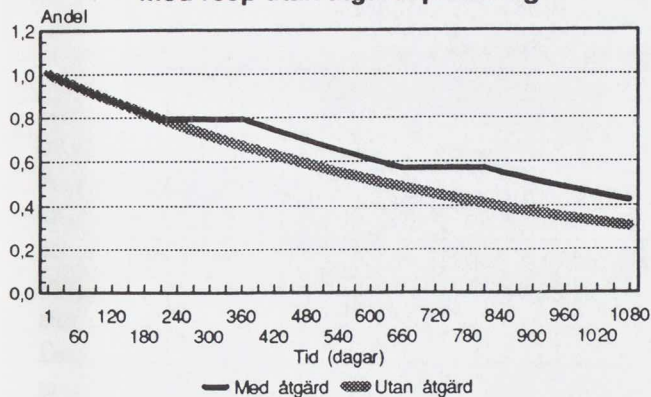
rar så att ansträngningarna att hitta ett nytt jobb blir allt mer sporadiska och halvhjärtade. Långvarig arbetslöshet innebär också att man under arbetslöshetstiden inte kan utveckla och underhålla sitt yrkeskunnande på samma sätt som dem som arbetar. Därigenom riskerar man att bli mindre attraktiv för en arbetsgivare jämfört med dem med aktuella yrkeserfarenheter.

4.2 Effekter av avbrutna arbetslöshetsperioder

Ett väsentligt undersökningsresultat i detta sammanhang är att personer som under en del av sin arbetslöshetsperiod deltagit i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd har bättre förutsättningar att få jobb än en person som hela tiden gått arbetslös. Allmänt sett framgår att chansen att få ett nytt arbete minskar kontinuerligt för en som hela tiden gått arbetslös. Den som deltagit i någon form av arbetsmarknadspolitiska åtgärder har drygt 40 procents bättre chans att få jobb efter 3 år än den som varit arbetslös hela tiden.

Figur 2

Effekt på chansen att få jobb av arbetslöshetstid med resp utan åtgärdsplacering

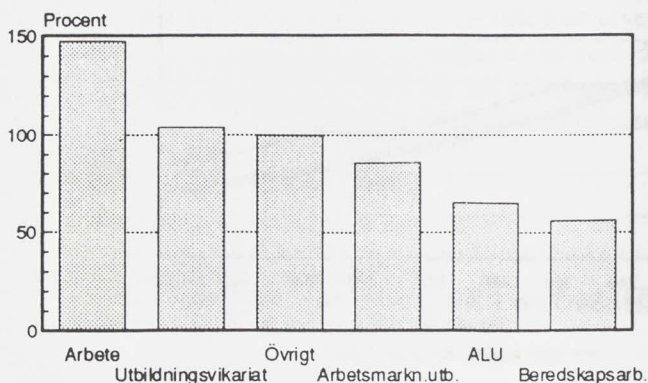

Källa: Arbetsmarknadsstyrelsen

4.3 Effekter av olika åtgärder

Den som haft ett arbete på den öppna arbetsmarknaden, även om det bara varit tillfälligt, har bäst förutsättningar att få ett nytt jobb. Näst bäst förutsättningar har den som haft utbildningsvikariat. Sedan följer arbetsmarknadsutbildning medan de från ALU och beredskapsarbete har betydligt mindre chans att få ett jobb.

Figur 3

**Chansen att hitta jobb efter sysselsättning
före arbetslöshet**

Källa: Arbetsmarknadsstyrelsen

Personer som kunnat bryta sin arbetslöshet med tillfälliga jobb har som regel fått bättre möjligheter att hitta ett jobb. Även personer som varit utanför arbetsmarknaden i t.ex. ordinarie utbildning har klarat sig bra även om de positiva effekterna här inte är fullt så påtagliga.

Sammantaget talar undersökningens resultat starkt för aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Olika typer av avbrott i arbetslöshetsperioden ökar chansen att få jobb. Därför bör aktiviteter erbjudas så snart som möjligt och sedan återkomma regelbundet under en arbetslöshetsperiod.

I det perspektivet framstår en modell med program för obligatoriska arbetsplatskontakter som ett intressant komplement till andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

5 Förslaget: Skapa obligatoriska arbetsplatskontakter

Den komplexa och omfattande problembild som beskrivs ovan har accentuerats av de senaste årens massarbetslöshet. Även med en mindre omfattande arbetslöshet finns dock anledning att uppmärksamma de risker som det innebär att ett relativt stort antal av de arbetslösa under långa perioder inte deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller på annat sätt håller sig à jour med utvecklingen inom arbetslivet. Dessa risker motiverar att de arbetsmarknadspolitiska instrumenten utvidgas med en aktivitet som kan

- sättas in tidigt under en arbetslöshetsperiod
- vara systematiskt återkommande för de arbetslösa
- nå en större grupp av arbetslösa, som annars riskerar att passiviseras och förlora kontakten med arbetsmarknaden.
- tydliggöra samhällets och individens gemensamma ansvar att förkorta arbetslöshetsperioderna.

5.1 Förslaget i korthet

Utredningen föreslår att obligatoriska program för arbetsplatskontakter för arbetslösa införs för personer som är anmälda till arbetsförmedlingen, som uppbär ersättning från A-kassa eller KAS och som kan ta arbete direkt. Arbetslösa som inte uppbär ersättning erbjuds deltagande i arbetsplatskontakt.

En arbetsplatskontakt ska normalt genomföras efter 3–6 månaders arbetslöshet och innebär fyra veckors vistelse på en arbetsplats. Kontakterna ska vara återkommande och uppgå till fyra veckor per år för den långtidsarbetslöse. I undantagsfall kan kontaktperioden delas i 2–3 delperioder.

Varje arbetsplats som arrangerar en kontaktplats för arbetslösa bör ha ett arbetsplatsombud som är ansvarigt för innehåll och utformning av arbetsplatskontakten.

5.2 Syften med arbetsplatskontakter

Det allmänna syftet med program för arbetsplatskontakter är att skapa möjligheter för arbetslösa att ha fortlöpande kontakt med den ordinarie arbetsmarknaden.

Grunden är att den enskilde genom arbetsplatskontakter ska kunna behålla sin allmänna yrkeskompetens och hålla sig à jour med utvecklingen inom arbetslivet.

Arbetsplatskontakter innebär även en möjlighet att utveckla viss yrkeskompetens, särskilt i de fall nya regler, arbetsmetoder och tekniker introduceras.

Ett annat syfte är att möjliggöra en introduktion eller att pröva ett nytt yrke för den som är osäker i sitt yrkesval eller som funderar på att byta yrke. Detta är särskilt aktuellt för yrkesutövare inom områden där övertaligheten riskerar att bli bestående. Arbetsplatskontakter kan då vara ett instrument för att pröva nya yrken och ge impulser till utbildning.

Ytterligare ett syfte är att öka de personliga kontakterna mellan arbetslösa och den ordinarie arbetsmarknaden. Erfarenheter från t.ex. praktiktjänstgöring visar att sådana kan resultera i anställningar. Referenser och praktik från arbets-

platskontakter kan också förbättra möjligheterna till anställning på andra arbetsplatser. Att man på en arbetsplats får närmare kontakt med arbetslösa kan också leda till att man i förekommande fall blir mindre benägen att använda övertid istället för att nyanställa.

Ur samhällets synvinkel skulle arbetsplatskontakter innebära tillgång till ytterligare ett instrument för en generell prövning av den arbetslöses förutsättningar och tillgänglighet för arbete.

Dessutom är den föreslagna modellen med obligatoriska arbetsplatskontakter ett lämpligt sätt att förtydliga samhällskontraktet genom att begreppet "att stå till arbetsmarknadens förfogande" ges en utsträckt innebörd. Av den enskilde krävs då också att hålla sig à jour med vad som händer på arbetsmarknaden genom att minst fyra veckor per år aktivt delta i program för arbetsplatskontakter.

5.3 Målgrupp

Målgruppen för program för arbetsplatskontakter utgörs av alla som oavbrutet varit anmälda arbetslösa och som direkt kan ta arbete. Arbetsplatskontakterna är obligatoriska för dem som uppbär ersättning från A-kassa eller KAS, dvs. för den övervägande majoriteten av de arbetslösa (ca 80 procent). Arbetslösa som inte uppbär ersättning erbjuds delta i arbetsplatskontakt i mån av tillgång.

Eftersom deltidsarbetslösa redan har kontakt med arbetsmarknaden omfattas dessa inte av programmet. Ytterligare en grupp som undantas från deltagande i arbetsplatskontakt är ungdomar under 20½ år, p.g.a kommunernas utvidgade ansvar för denna grupp som aviserades i budgetpropositionen 1994/95.

Däremot bör ungdomar mellan 20½ och 24 år få delta i arbetsplatskontakt. För denna grupp föreslår regeringen i

budgetpropositionen 1994/95 att arbetsförmedlingen ska ha ett ansvar för att de senast efter 100 dagars arbetslöshet ska få ett särskilt utvecklingsprogram. Arbetsförmedlingen kan då anvisa till arbetsplatskontakt som en del i ett sådant utvecklingsprogram.

Om det är uppenbart att det inte är meningsfullt vid den aktuella tidpunkten att delta i arbetsplatskontakt bör arbetsförmedlingen i undantagsfall kunna avstå från att anvisa kontaktplats till arbetslös.

5.4 Innehåll

En generell åtgärd som program för arbetsplatskontakter måste ha ett brett och flexibelt innehåll för att fylla en meningsfull funktion för alla deltagare. En arbetsplatskontakt bör därför inrymma dels ett generellt innehåll som belyser den aktuella utvecklingen inom yrket eller på arbetsplatsen, dels en möjlighet till individuellt anpassade aktiviteter.

Det generella innehållet kan gå ut på att ge den arbetslöse en introduktion eller orientering om en bransch, en arbetsplats eller ett yrke. Särskild tonvikt läggs på nyheter inom området vad gäller ny arbetsorganisation, nya arbetsmetoder, ny teknik etc. Den individuella delen kan handla om att delta i arbetsplatsanpassad kompetenshöjning, utbildning, studiebesök m.m.

Programmet bör inrymma såväl teoretiska moment som praktiska arbetsuppgifter. Den arbetslöse bör kunna erbjudas ett variationsrikt program som både innebär att man tillägnar sig ny kunskap inom ett yrkesområde och får möjlighet att pröva på olika arbetsmetoder och tekniker.

Programmet bör ge möjlighet för den arbetslöse att lära känna flera typer av arbetsplatser genom studiebesök, aukultering etc. När programmet innehåller aktiviteter som

innebär att man får "pröva på" bör handledare, kontaktperson etc. normalt finnas till hands som stöd för den arbetslöse.

Den som deltar i ett program för arbetsplatskontakt ska inte utföra ordinarie arbete, vilket i normalfallet inte torde utgöra något problem med tanke på arbetsplatskontaktens tillfälliga karaktär. Inom vissa yrken är arbetsuppgifterna dessutom så specifika att ordinarie arbete knappast kan komma ifråga under fyra veckors vistelse. Inom t.ex. byggbranschen skulle emellertid en utlärd yrkesman omgående kunna göra nytta i ordinarie arbetsuppgifter. Här ankommer det på de lokala parterna att gemensamt åstadkomma en rimlig gränsdragning. I detta sammanhang är det av stor betydelse att en arbetsplatskontakt på ett naturligt sätt och utan störningar kan inordnas i den normala verksamheten.

5.5 Organisation och ansvar

Parterna har en betydelsefull roll i genomförandet av ett program för arbetsplatskontakt. För att kontakternas syften ska kunna uppnås måste parterna hjälpa till att ge dem meningsfullt innehåll. Programmen för arbetsplatskontakt måste hålla en hög kvalitet vilket innebär att arbetsplatser med föråldrad teknik eller arbetsformer inte bör komma ifråga.

Förutsättningarna varierar mellan olika sektorer och branscher inom arbetslivet och mellan olika delar av landet. För att undvika den s.k. undanträngningseffekten, dvs. att den arbetslöse utför ordinarie arbetsuppgifter, men ändå ge verksamheten värdefullt innehåll i den praktiska delen, krävs ingående kunskap om olika yrkens och arbetsplatsers förutsättningar. Kontakterna måste också vara smidiga och göra att de arbetslösa känner sig välkomna. Därför krävs att parterna tar ett gemensamt ansvar för hur program med arbetsplatskontakter ska organiseras på den aktuella arbets-

platsen eller i branschen/sectorn. Detta torde gå att hantera inom ramen för den fortlöpande MBL-verksamheten och i förekommande fall genom särskilda branschöverenskommelser.

För att få kontinuitet i verksamheten bör särskilda arbetsplatsombud utses med uppgift att tillsammans med arbetsförmedlingarna, A-kassorna och parterna ansvarar för verksamhetens praktiska genomförande.

Antalet arbetslösa som omfattas av program för arbetsplatskontakt bör vara lämpligt med hänsyn till arbetsplatsens storlek. Flera arbetsplatser bör kunna gå samman och arrangera kontaktplatser.

Innan kontaktplats anordnas skall berörda arbetstagarorganisationer ha fått tillfälle att yttra sig.

Arbetsplatskontakter är en ny typ av arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Myndighetsansvaret åvilar därmed Arbetsmarknadsverket, innefattande uppföljnings- och kvalitetsansvar.

Den enskilde har även ett stort eget ansvar för att programmet med arbetsplatskontakt blir värdefullt. Vale av kontaktplats ska vara resultatet av en dialog mellan arbetsförmedlare och arbetslös. När det gäller genomförandet av programmet bör en nära dialog ske mellan arbetsplatsombud eller särskild handledare och den arbetslöse. Som ett resultat av programmet bör den arbetslöse få ett intyg som närnare anger programmets innehåll och vilka aktiviteter som genomförts.

5.6 Antal deltagare i arbetsplatskontakter

Som angivits ovan är målet att alla som varit arbetslösa 3–6 månader ska genomgå ett program för arbetsplatskontakter om minst fyra veckor och att aktiviteten ska återkomma minst en gång per år.

Under perioden juli 1993 till juni 1994 var 505 600 personer oavbrutet arbetslösa i minst 3 månader. Under samma period var 250 900 personer arbetslösa i minst 6 månader. Enligt AMS prognos kommer antalet arbetslösa att minska under 1995. Nyttillskottet av arbetslösa aktuella för arbetsplatskontakt beräknas dock inte genomgå någon större förändring.

Alla i den vidare målgruppen kommer emellertid inte att bli föremål för arbetsplatskontakter. Några exkluderas eftersom de är yngre än 20½ år. Andra för vilka åtgärden inte är obligatorisk kommer inte att anta erbjudandet.

Under ett år innebär det att 200–300 000 arbetslösa kan komma att omfattas av programmen. Behovet av kontaktplatser uppgår då till i genomsnitt 20–30 000 platser varje månad, undantaget semestermånaderna.

Om program för arbetsplatskontakter införs kommer initialt ett stort antal arbetslösa att ha längre arbetslöshetsperioder än 3 månader. I det läget bör arbetsplatskontakt först erbjudas dem som har längre perioder med oavbruten arbetslöshet.

Avgörande för hur snabbt målet uppnås att alla i målgruppen omfattas av programmen är hur många kontaktplatser som kan arrangeras.

5.7 Tidsplan

Arbetsplatskontakter föreslås införas från och med 1 juli 1995. Åtgärden bör sedan byggas ut så snabbt så möjligt.

5.8 Ersättning

Arbetsplatskontakt är att betrakta som en form av utbildning. Syftet är att vidmakthålla kompetens och i det avseendet är arbetsplatskontakter jämställt med utbildning. Därför utgår utbildningsbidrag till deltagarna.

Den som har rätt till ersättning från A-kassa och deltar i arbetsplatskontakt får belopp motsvarande dagpenning från A-kassa. Beloppet som utges till den arbetslöse under de dagar som han eller hon deltar i arbetsplatskontakt benämns utbildningsbidrag och ska särredovisas.

För den som inte är berättigad till arbetslöshetsersättning eller KAS skall utbildningsbidrag lämnas. Beloppet skall beräknas enligt 20–22 §§ i förordningen (1987:406) om arbetsmarknadsutbildning.

Deltagande i arbetsplatskontakt ska likställas med deltagande i arbetsmarknadsutbildning vid tillämpning av arbetslöshetsförsäkringslagens (ALF-lagen) bestämmelser om tillgodoräkningsbar tid, överhoppningsbar tid och om avstängning från rätt till ersättning.

Stödtagare enligt lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd (KAS-lagen) får ersättning under de dagar han eller hon deltar i arbetsplatskontakt. Ersättningen benämns utbildningsbidrag och ska särredovisas. Tiden ska vara s.k. jämställd tid när det gäller kvalificering för ny ersättningsperiod under förutsättning att den arbetslöse följer vad länsarbetsnämnden bestämt i fråga om anvisningen.

Dessa regler kommer att överensstämma med vad som gäller för ALU.

Som en konsekvens härav föreslås vissa ändringar i ALF-lagen och i KAS-lagen. Vidare krävs vissa ändringar i förordningen (1988:1400) om arbetslöshetsförsäkring och i förordningen (1994:933) om kontant arbetsmarknadsstöd (se bilaga 2 och 5).

För att få en smidig administrationen av ersättningen vid arbetsplatskontakt användes samma modell som redan finns vid ALU-verksamheten, enligt samråd med Arbetslöshetskassornas Samarbetsorganisation (SO). Den närmare utformningen av den administrativa hanteringen görs av AMS och SO gemensamt.

5.9 Stimulansåtgärder

Modellen med program för arbetsplatskontakter förutsätter en positiv vilja hos parterna på arbetsmarknaden att engagera sig. De spontana aktiviteter som har genomförts av företagen och av de fackliga organisationerna visar på ett brett intresse för ett utvidgat engagemang och ansvar.

Utredningen har övervägt lämpligheten i att med lagstiftning ålägga arbetsgivarna att inrätta kontaktpplatser med motivet att principen om arbetslinjen förutsätter att arbetsgivarna inte i praktiken kan "utestänga" arbetslösa från kontakter med arbetsplatserna. Samhället och myndigheterna kan inte på egen hand driva omfattande arbetsmarknadspolitiska åtgärder i syfte att förbereda de arbetslösa för en återgång till arbete. Företagen har ett ansvar för att medverka aktivt inom detta område. En lagstiftning skulle tydliggöra detta ansvar.

Utredningen har emellertid funnit att sådan lagstiftning inte är en lämplig väg. För att syftet med en arbetsplatskontakt ska kunna uppnås krävs en positiv grundinställning från

parternas sida och på de enskilda arbetsplatserna. En sådan positiv grundsyn har utredningen också mött under utredningsarbetets gång.

Ett lämpligt antal kontaktplatser med adekvat innehåll torde gå att arrangera. En förutsättning kan dock vara att någon form av stimulansbidrag införs, även om grundmotivet hos parterna är en önskan att göra konstruktiva insatser för de arbetslösa. Arbetsgivare som engagerar sig i modellen med arbetsplatskontakter för arbetslösa får också indirekt goda möjligheter att finna lämpliga kandidater för framtida rekryteringar. De fackliga organisationerna får å sin sida ökade möjligheter till naturliga och värdefulla kontakter med arbetslösa medlemmar.

En arbetsgivare som arrangerar program för arbetsplatskontakt bör dock få skälig ersättning för kostnader för handledare, arbetsplatsombud m.m. Med den utgångspunkten torde kostnaden för anordnarbidraget komma att uppgå till mellan 20–40 000 kronor per plats och år. Bidraget bör så långt så möjligt vara schabloniserat för att underlätta den administrativa hanteringen. Möjlighet bör även finnas att lämna ersättning för kontaktplatser månadsvis.

5.10 Arbetstagarbegreppet och arbetsmiljölagen

I en ny lag – lagen om obligatoriska arbetsplatskontakter för arbetslösa – klargörs att den som av länsarbetsnämnden anvisats kontaktplats inte ska anses som arbetstagar vid deltagande i programmet.

Bestämmelserna i arbetsmiljölagen (1977:1160) ska dock med vissa undantag – främst bestämmelserna om samverkan

mellan arbetsgivare och arbetstagare – tillämpas på den som deltar i arbetsplatskontakt.

Det försäkringskydd som gäller för den som deltar i arbetsmarknadsutbildning ska också gälla för den som anvisats till arbetsplatskontakt.

Reglerna kommer att överensstämma med vad som gäller för deltagande i arbetslivsutveckling enligt lagen (1992:1331) om arbetslivsutveckling.

6 Särskilda motiv för förslagens utformning

6.1 Kompletterande åtgärd

Program för arbetsplatskontakter ska ses som ett komplement till övriga arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Erfarenheterna från ALU-verksamheten bör tas tillvara samtidigt som denna verksamhet bör ersättas med mera kontakter med arbetslivet. Avsikten är att fylla ett behov av tidiga insatser i början av en arbetslöshetsperiod, att kunna erbjuda ett alternativ som räcker under relativt kort tid men som istället är återkommande och som smidigt kan alternera med andra åtgärder. Avsikten är också att programmen ska vara relativt enkla att arrangera och organisera så att de kan beröra förhållandevis många arbetslösa.

6.2 En insats så tidigt så möjligt

Det finns starka motiv för att en arbetsplatskontakt ska komma så tidigt som möjligt under arbetslösheten. Aktuell forskning och erfarenheter visar att möjligheterna att få arbete minskar successivt under arbetslöshetsperioden. En tidig insats minskar risken för att den arbetslöse kommer in i en ond cirkel av passivitet och brist på kontakt med den ordinarie arbetsmarknaden, så att hans yrkeskompetens blir inaktuell.

Enligt förslaget ska den arbetslöse normalt kunna delta i program för arbetsplatskontakt redan efter 3 månader och senast inom 6 månader. Den arbetslöses allmänna kompetens försvinner visserligen inte inom en så kort tidsrymd,

men å andra sidan visar erfarenheter att risken för utanförskap ökar mycket snabbt. Genom en relativt tidig insats ska den arbetslöses kontakt med arbetslivet aldrig i egentlig mening avbrytas. Tidigare insatser än efter 3 månader har utifrån praktiska aspekter bedömts som omöjliga.

6.3 Regelbundet återkommande åtgärd

I konsekvens med vad som sägs ovan är det av central betydelse att arbetsplatskontakten blir en regelbundet återkommande åtgärd. Enligt förslaget får den långtidsarbetslöse tillgång till arbetsplatskontakt regelbundet. Tillsammans med andra avbrott i en arbetslöshetsperiod, t.ex. beredskapsarbete för att kvalificera för en ny ersättningsperiod, behöver perioden utan aktivitet aldrig uppgå till mer än ett år. Utredningen har bedömt att denna periodicitet i normalfallet är tillräcklig för att den arbetslöse ska kunna hålla sig à jour med utvecklingen, även om det i många fall förmodligen vore önskvärt med tätare kontakter. Om det med hänsyn till yrkets karaktär är lämpligt bör kontaktperioden kunna delas i 2-3 tillfällen, även om detta medför ökad administration.

I vissa fall kan fyra veckor framstå som alltför kort tid för att en aktivitet ska bli meningsfull. Å andra sidan ska programmen för arbetsplatskontakt ses som en minimiaktivitet som ska kunna följas upp av andra mera omfattande åtgärder.

6.4 Nära anknytning till ordinarie arbetsmarknad

Vad gäller innehållet i arbetsplatskontakterna anger utredningen endast syfte och huvudsaklig inriktning eftersom verksamheten under parternas medverkan i hög grad ska kunna anpassas till de specifika förutsättningarna inom olika branscher och i olika delar av landet.

Utredningen bedömer att risken för undanträngningseffekter är låg. Med det variationsrika innehåll som skisserats och med den inriktning som förslaget har på kompetensutveckling torde utrymmet för att inordna den arbetslösa i ordinarie arbetsrutiner vara begränsat. Kontaktens längd om fyra veckor verkar i samma riktning liksom att parterna förutsätts medverka aktivt i genomförandet.

6.5 Obligatorisk åtgärd

Alla arbetslösa bör omfattas av programmen för arbetsplatskontakter. Däremot föreslås inte någon formell eller juridisk rättighet att få del av åtgärden. Några garantier kan inte utfärdas eftersom en kontaktplats förutsätter frivillig medverkan från arbetsplatserna. Tillgång på kontaktplats kan därför inte garanteras inom varje bransch, på varje ort eller vid varje tillfälle.

Däremot bör arbetsplatskontakter vara obligatoriska för dem som uppstår ersättning, dvs. den övervägande majoriteten (ca 80 procent) av målgruppen. Enligt utredningsdirektiven ska arbetsplatskontakterna bl.a. ses som ett led i ett förtydligande av det s.k. samhällskontraktet. Den som uppstår ersättning från A-kassa eller KAS ska hålla kontakt med respektive organ enligt närmare angivna regler samt stå till arbetsmarknadens förfogande. Utredningens förslag innebär

att man dessutom i princip är skyldig att delta i anvisat program för arbetsplatskontakter eftersom långvarig arbetslöshet utan kontakt med arbetsmarknaden avsevärt ökar risken för långvarig arbetslöshet, vilket ökar samhällets kostnader och försämrar individens möjligheter.

Ett årligt deltagande i program för arbetsplatskontakt är ett minimikrav från samhällets sida. Indirekt innebär den föreslagna utformningen ökade möjligheter för samhället att följa upp huruvida den arbetslöse är beredd eller har möjlighet att ta arbete. I en situation med avsevärt fler arbetslösa än lediga platser är en åtgärd av detta slag ett lämpligt komplement till andra åtgärder.

För den som vägrar att medverka i en arbetsplatskontakt är påföljden detsamma som för den som avvisar anvisad lämplig anställning: man avstängs från arbetslöshetsersättning resp. KAS.

Förslagets utformning förtydligar samhällskontraktets innebörd och ökar kraven på den arbetslöse att vara aktiv under arbetslöshetsperioden. Däremot torde åtgärden ha begränsat värde som instrument för att t. ex. avslöja de arbetslösa som ägnar sig åt s.k. svartjobb. Andra vägar bör således övervägas om man vill utveckla samhällskontraktets skyldigheter ytterligare och införa kontroller av missbruk.

För det fåtal som hos arbetsförmedlingen är registrerade som arbetslösa men som inte uppstår ersättning bör programmen för arbetsplatskontakter vara frivilliga. Denna grupp av arbetslösa, som med arbetsförmedlingens hjälp försöker att ta sig in på arbetsmarknaden, kan naturligtvis också ha stort behov av arbetsplatskontakter. I deras fall har dock samhällskontraktet en annan innebörd. Dessutom saknas adekvat påföljd om de vägrar att medverka i en arbetsplatskontakt.

7.1 Statsfinansiella konsekvenser

Utbildningsbidraget motsvarande dagpenning som deltagarna i arbetsplatsprogrammet erhåller bör inte ses som en extra kostnad. Utbildningsbidraget är direkt direkt utbytbart mot dagpenningen som deltagarna annars skulle erhålla.

Den sammanlagda kostnaden för ett s.k. anordnarbidrag är i dagläget svårt att beräkna. Kostnaden beror dels på det antal platser som kommer till stånd, dels på vilken handledartid som behöver finnas för varje kontaktplats.

Utredningen förutsätter att kostnaden ska inrymmas inom den samlade ramen för arbetsmarknadspolitiska medel.

Förslaget om att obligatoriska arbetsplatskontakter – vilket bl.a. innebär att samhällskontraktet får en tydligare innebörd – torde ha den positiva effekten att de arbetslösa kommer in i ordinarie arbeten snabbare.

Sammanlagt bedömer utredningen att dess förslag, sett över ett längre tidsperspektiv, kommer att ha positiva statsfinansiella konsekvenser.

7.2 Konsekvenser för arbetsförmedlingen

Obligatoriska arbetsplatskontakter är en ny åtgärd som kompletterar andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Den direkta konsekvensen blir att en stor andel av de som är arbetslösa och inte deltar i några andra åtgärder får ett aktivt avbrott i sin arbetslöshetsperiod.

I jämförelse med andra åtgärder innebär obligatoriska arbetsplatskontakter att man når flera personer. Den sammanlagda åtgärdsperioden är dock större för såväl ungdomspraktik som för ersättningsåtgärden ungdomsintroduktion.

Totalt kommer ca 200 000 arbetslösa att få tillgång till arbetsplatskontakter under sammanlagt ca 800 000 veckor per år. Motsvarande siffror för ungdomspraktiken är ca 56 000 personer i totalt 2,9 miljoner veckor per år (ersattes 1 januari 1995 av ungdomsintroduktion där målnivån 24 000 deltagare ger 1,2 miljoner veckor). Arbetsprövning inom ramen för arbetsmarknadsinstitut (AMI) och s.k. vidgad arbetsprövning är sammanlagt 300 000 praktikveckor per år. Till detta kommer invandrarpraktik om ca 5 000 deltagare och ca 260 000 praktikveckor om året.

En risk som påpekats i detta sammanhang är att obligatoriska arbetsplatskontakter skulle kunna minska möjligheterna att få fram andra praktikplatser. Utredningen anser därför att arbetsplatskontakter bör organiseras så att man undviker detta. Således bör t.ex. platser som är lämpliga för utsatta grupper, som arbetshandikappade och invandrare, reserveras för dem. Utredningen anser dessutom att modellen för obligatoriska arbetsplatskontakter kan vara en värdefull draghjälp att få fram även andra platser. Genom att arbetsförmedlingarna nu får en bred kontaktorganisation i form av arbetsplatsombud ute på många arbetsplatser bör dessa positiva konsekvenser kunna påräknas.

För arbetsförmedlingen bör arbetsplatskontakterna innebära att man får en ökad möjlighet att hålla kontakt med många fler arbetslösa än tidigare och att man har en åtgärd att anvisa eller erbjuda. Arbetsplatskontakt bör kunna vara ett naturligt instrument i vägledningen, i platsförmedlingen och som en ingång till mera omfattande arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Sammantaget har arbetsförmedlingarna idag en tung arbetsbörda. Det stora antalet arbetslösa tillsammans med

många typer av arbetsmarknadspolitiska åtgärder innebär att resurserna blir hårt ansträngda. Samtidigt innebär det statsfinansiella läget att möjligheterna till generella resursförstärkningar till myndigheter är små. Tvärtom krävs besparingar och effektiviseringar.

Utredningen har bedömt denna situation och kommit fram till att modellen med obligatoriska arbetsplatskontakter på ett naturligt sätt bör kunna inordnas i arsenalen av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Arbetsplatskontakterna torde ge stora effekter i förhållande till de administrativa insatserna och i den meningen bli ett effektivt instrument. Detta förutsätter emellertid att arrangemanget med s.k. arbetsplatsombud kan bli väl fungerande. Genom denna organisation kan arbetsförmedlingen få ett nödvändigt resurstillskott för att klara reformen med arbetsplatskontakter. Parternas engagemang i detta sammanhang bör även kunna innebära att kontaktplatser kan ställas till förfogande på ett smidigt sätt.

7.3 EU-aspekter

EUs regler om stöd till arbetsgivare innebär att generella stöd inte får ges, som kan anses snedvrída konkurrensen. Utredningen anser inte att stimulansbidragen till arbetsgivarna för kontaktplatser strider emot dessa, då bidragen är att betrakta som ersättning för vissa prestationer som arbetsgivaren utför.

7.4 Regionalpolitiska konsekvenser

Arbetslösheten finns idag i alla delar av landet. Det innebär också att målgruppen arbetslösa utan åtgärder finns överallt.

Förutsättningarna för arbetsmarknadsverket att kunna arrangera platser för obligatorisk arbetsplatskontakt kommer att variera. På glesbygden kan det, om ett företag lagts ner på orten, innebära svårigheter att arrangera arbetsplatskontakt inom samma bransch. Detta är enligt utredningens mening inte heller nödvändigt. Möjligheten finns att lämna resebidrag så att en arbetslös kan få del av åtgärden på annan ort. I regeringens budgetproposition 1994/95 föreslås dock att de resebidrag som idag kan lämnas till deltagare i t.ex. arbetsmarknadsutbildning tas bort. Samtidigt betonas dock att dessa kostnader bör kunna täckas inom ramen för otraditionella medel.

Dessutom kan man få utnyttja möjligheten att få pröva på arbete inom annan bransch eller annat yrke.

Program för obligatoriska arbetsplatskontakter omfattar hela arbetsmarknaden, dvs. såväl privat som offentlig sektor. Mot den bakgrunden bör det vara möjligt att arrangera program för obligatoriska arbetsplatskontakter över hela landet. Arbetsplatskontakt torde i övrigt inte ha några specifika konsekvenser ur regionalpolitisk synvinkel.

7.5 Jämställdhetspolitiska konsekvenser

Inom offentlig sektor finns många starkt kvinnodominerade yrken, t.ex. inom vård, omsorg och administration. En fort-

satt återhållsam utveckling inom den offentliga sektorn innebär att arbetstillfällena kommer att gå förlorade.

Många av dessa kvinnor som förlorar jobbet kommer att behöva söka arbete inom mer expansiva delar av arbetsmarknaden. Arbetsplatskontakter är då en möjlighet att pröva på nya yrken inom nya branscher.

Arbetsplatskontakter är likaså en möjlighet för män att pröva inom kvinnodominerande yrken. Idag är könsuppdelningen stark på många delar av arbetsmarknaden.

Utredningen anser sålunda att arbetsplatskontakter kan underlätta otraditionella yrkesval och därmed ge positiva effekter på jämställdheten på arbetsmarknaden.

8.1 Förslaget till lag om obligatoriska arbetsplatskontakter för arbetslösa

1 § Den som av länsarbetsnämnden anvisats till program för obligatorisk arbetsplatskontakt skall inte anses som arbetstagare när han deltar i programmet. När sådan verksamhet bedrivs på en arbetsplats, skall han dock likställas med arbetstagare vid tillämpning av 2 kap. 1–9 §§, 3 kap. 1–4 och 7–14 §§, 4 kap. 1–4 och 8–10 §§ samt 7–9 kap. arbetsmiljölagen (1977:1160). Därvid skall vad i arbetsmiljölagen sägs om arbetsgivare gälla den som upplåtit en arbetsplats för program för obligatorisk arbetsplatskontakt.

I bestämmelsen anges bl.a. att den som anvisats till program för obligatorisk arbetsplatskontakt inte skall anses som arbetstagare. Paragrafen innehåller vidare bl.a. hänvisningar till vissa av arbetsmiljölagens bestämmelser.

Bestämmelsen motsvarar 1 § lagen (1992:1331) om arbetslivsutveckling (ALU-lagen).

2 § Den tid under vilken en arbetslös deltagit i program för obligatorisk arbetsplatskontakt i enlighet med länsarbetsnämndens anvisning jämförs med tid under vilken en arbetslös enligt 6 § lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring eller 6 § lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd skall ha utfört förvärvsarbete. Vid bestämmande av ramtid enligt samma bestämmelser räknas inte tid då den arbetslöse varit hindrad att arbeta på grund av delta-

gandet, i den mån tiden inte jämföras enligt vad som nyss sagts.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att tid för deltagande i kontaktprogrammet skall jämföras med tid för utfört förvärvsarbete när det gäller tillämpningen av vissa regler om arbetsvillkor enligt lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring (ALF-lagen) och lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd (KAS-lagen).

I paragrafen anges vidare en regel för beräkning av ramtid enligt nyss nämnda lagar.

Paragrafen har sin motsvarighet i 2 § ALU-lagen.

3 § Vad som föreskrivs om arbetsmarknadsutbildning i 31 § lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring och i 28 § lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd skall gälla också i fråga om verksamhet som avses i 1 §.

Paragrafen hänvisar till ALF-lagens och KAS-lagens avstängningsregler.

Bestämmelsen har sin motsvarighet i 3 § ALU-lagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995.

8.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring

14 §

Förslaget innebär att de dagar under vilka en försäkrad har anvisats program för obligatorisk arbetsplatskontakt enligt föreskrifter som meddelats av regeringen inte inräknas i ersättningsperioden.

Bestämmelsen har sin motsvarighet i regeln om ALU i nuvarande 14 § andra stycket. Förslaget innebär att stycket delas upp i två punkter. Förhållandena för ALU föreslås regleras i den första punkten och obligatoriska arbetsplatskontakter i den andra punkten.

8.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd

14 §

Förslaget motsvarar den föreslagna ändringen i ALF-lagen. Se avsnitt 7.2.

Bestämmelsen har sin motsvarighet i regeln om kontant arbetsmarknadsstöd i nuvarande 14 § andra stycket. Förslaget innebär att stycket delas upp i två punkter. Förhållandena för ALU föreslås regleras i den första punkten och obligatoriska arbetsplatskontakter i den andra punkten.

9 Författningsförslag

9.1 Förslag till lag (1995:xx) om obligatoriska arbetsplatskontakter för arbetslösa

1 § Den som av länsarbetsnämnden anvisats till program för obligatorisk arbetsplatskontakt skall inte anses som arbetstagare när han deltar i programmet. När sådan verksamhet bedrivs på en arbetsplats, skall han dock likställas med arbetstagare vid tillämpning av 2 kap. 1–9 §§, 3 kap. 1–4 och 7–14 §§, 4 kap. 1–4 och 8–10 §§ samt 7–9 kap. arbetsmiljölagen (1977:1160). Därvid skall vad i arbetsmiljölagen sägs om arbetsgivare gälla den som upplåtit en arbetsplats för program för obligatorisk arbetsplatskontakt.

2 § Den tid under vilken en arbetslös deltagit i program för obligatorisk arbetsplatskontakt i enlighet med länsarbetsnämndens anvisning jämföras med tid under vilken en arbetslös enligt 6 § lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring eller 6 § lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd skall ha utfört förvärvsarbete. Vid bestämmande av ramtid enligt samma bestämmelser räknas inte tid då den arbetslöse varit hindrad att arbeta på grund av deltagandet, i den mån tiden inte jämföras enligt vad som nyss sagts.

3 § Vad som föreskrivs om arbetsmarknadsutbildning i 31 § lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring och i 28 § lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd skall gälla också i fråga om verksamhet som avses i 1 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995.

På regeringens vägnar

ANDERS SUNDSTRÖM

Per Virdesten
(Arbetsmarknadsdepartementet)

9.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 14 § lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Ersättning utgår under längst 300 dagar (ersättningsperiod). Har försäkad uppnått 55 års ålder innan ersättningsperioden gått till ända, är perioden i stället 450 dagar.

I ersättningsperioden inräknas inte dagar, under vilka den försäkrade har anvisats verksamhet för arbetslivsutveckling i enlighet med föreskrifter som har meddelats av regeringen.

I ersättningsperioden inräknas inte dagar, under vilka den försäkrade

1. har anvisats verksamhet för arbetslivsutveckling i enlighet med föreskrifter som har meddelats av regeringen,

2. har anvisats program för obligatorisk

*arbetskontakt i enlighet
med föreskrifter som har
meddelats av regeringen.*

I ersättningsperioden enligt första stycket inräknas i fall som avses i 10 § ersättningstid i den andra arbetslöshetskassan.

Ersättningsrätten upphör vid utgången av månaden före den under vilken den försäkrade fyller 65 år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995.

På regeringens vägnar

ANDERS SUNDSTRÖM

Per Virdesten
(Arbetsmarknadsdepartementet)

9.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd

Häri genom föreskrivs att 14 § lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Kontant arbetsmarknadsstöd utgår under längst 150 dagar (ersättningsperioden), om inte annat följer av andra stycket eller av 15 § sista stycket. Har stödtagaren uppnått 55 års ålder innan ersättningsperioden gått till ända, är perioden i stället 300 dagar. Sedan stödtagaren uppnått 60 års ålder, är ersättningsperioden 450 dagar.

I ersättningsperioden inräknas inte dagar, under vilka stödtagaren har anvisats verksamhet för arbetslivsutveckling i enlighet med föreskrifter som har meddelats av regeringen.

I ersättningsperioden inräknas inte dagar, under vilka stödtagaren har anvisats

1. verksamhet för arbetslivsutveckling i enlighet med föreskrifter som har meddelats av regeringen,

2. program för obligatorisk arbetsplatskontakt i enlighet med föreskrifter

*som har meddelats av
regeringen.*

Rätten till kontant arbetsmarknadsstöd upphör vid utgången av månaden före den under vilken den arbetslöse fyller 65 år eller när han dessförinnan börjar uppbära hel ålderspension, hel förtidspension eller helt sjukbidrag enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995.

På regeringens vägnar

ANDERS SUNDSTRÖM

Per Virdesten
(Arbetsmarknadsdepartementet)

Kommittédirektiv

Obligatoriska arbetsplatskontakter för arbetslösa

Dir.
1994:137

Beslut vid regeringssammanträde den 10 november 1994

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare tillkallas med uppdrag att föreslå ett obligatoriskt program för arbetsplatskontakter för arbetslösa personer. Syftet är att motverka passivitet genom att kraven att vara aktiv under arbetslöshet görs tydligare.

Risk för passivitet och kompetensförlust

I en konjunkturuppgång ökar risken för flaskhalsar på arbetsmarknaden. Flexibiliteten på arbetsmarknaden ställs på hårda prov. De som är arbetslösa måste kunna ta de lediga platserna.

Avgörande för detta är att de arbetslösa kontinuerligt nyttjar arbetslöshetstiden till att söka arbete. Den stora risk för passivitet som speciellt långa arbetslöshetsperioder medför måste i största möjliga utsträckning motverkas.

Arbetslöshet innebär också en betydande risk för att kompetens går förlorad. Arbetslivet förändras i dag i mycket snabb takt med en ständig utveckling av teknik, organisation, marknadsförutsättning etc. En längre arbetslöshet innebär avsevärda svårigheter att komma tillbaka.

Håll kontakten med arbetslivet

Ett sätt att underlätta återgången till arbetslivet är att arbetslösa personer under kortare perioder får pröva olika arbeten. De arbetslösa får därigenom ökade möjligheter att upprätthålla kontakten med arbetsmarknaden och sitt yrke eller att pröva ett nytt yrke.

Om insatsen görs kortvarig kan fler personer delta än vad som är möjligt i nuvarande arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det är också angeläget att insatsen görs i ett relativt tidigt skede av arbetslösheten.

Arbetsplatskontakten skall vara obligatorisk för individen. Den arbetslöse skall alltså både ha rätt och vara skyldig att delta. Arbetsförmedlingarna får därigenom möjligheter att ge ökad tydlighet i kraven att den arbetslösa skall vara aktiv under en arbetslöshetsperiod.

Arbetsplatskontakten innebär sålunda en generell prövning av den arbetslöses förutsättningar och tillgänglighet för arbete. Traditionellt sker denna arbetsprövning i och med arbetsförmedlingens anvisningar till lediga arbeten. När efterfrågan på arbetskraft är svag behövs kompletterande instrument och former av aktiverande åtgärder.

Förslagets genomförande förutsätter en aktiv medverkan av arbetsmarknadens parter.

Uppdraget

Utredaren skall lämna ett förslag till ett obligatoriskt program för arbetsplatskontakter för arbetslösa personer. Förslaget skall omfatta åtgärdens utformning, längd, innehåll m.m. Utredaren skall precisera vad förslaget innebär för individens rättigheter respektive skyldigheter. Utredaren skall också föreslå den författningsreglering som övervägandena kan föranleda.

Utredaren skall samråda med parterna på arbetsmarknaden vid utformningen av förslagen, vid anskaffning av provningsplatser och i andra insatser för att arrangera arbetsplatskontak-

ter. Utredaren skall också samråda med den arbetsmarknadspolitiska kommittén (dir. 1993:132).

Utredaren skall beakta de statsfinansiella konsekvenserna av sina förslag. Regeringens direktiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare om att pröva offentliga åtaganden (dir. 1994:23), om EU-aspekter (dir.1988:43), om regionalpolitiska konsekvenser (dir.1992:50) samt om jämställdhetspolitiska konsekvenser (dir.1994:124) skall även beaktas.

Tidplan

Uppdraget skall redovisas senast den 15 januari 1995.

(Arbetsmarknadsdepartementet)

Förslag till förordning om obligatoriska arbetsplatskontakter för arbetslösa

utfärdad den 1995.

Regeringen föreskriver följande.

Allmänna bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om arbetsplatskontakter m.m. som länsarbetsnämnden anvisar arbetslösa.

2 § Regler om arbetsplatskontakter finns även i lagen (1995:xx) om obligatoriska arbetsplatskontakter, lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring, lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd, förordningen (1988:1400) om arbetslöshetsförsäkring och förordningen (1994:933) om kontant arbetsmarknadsstöd.

Villkor för arbetsplatskontakter m.m.

3 § Arbetsplatskontakt får anvisas en arbetslös, som

1. varit arbetssökande hos länsarbetsnämnden under minst tre månader och som under denna tid oavbrutet varit arbetslös på heltid;

2. inte kan få arbete på den reguljära arbetsmarknaden eller inte deltar i någon annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

4 § Anvisning får ske från och med den 1 juli det år den arbetslöse fyller 20 år.

5 § Anvisningstiden skall vara sammanlagt fyra veckor per år.

6 § Om en arbetslös som får eller begär ersättning från en arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd avvisar anvisad arbetsplatskontakt som erbjuds denne, skall länsarbetsnämnden underrätta arbetslöshetskassan och Arbetsmarknadsstyrelsen.

7 § Innan platsen för arbetsplatskontakt anordnas vid en arbetsplats skall berörda arbetstagarorganisationer ha fått tillfälle att yttra sig.

Ersättning

8 § Deltagare i programmet för arbetsplatskontakter har rätt till utbildningsbidrag i form av dagpenning. Dagpenningen beräknas enligt 20 – 22 §§ förordningen (1987:406) om arbetsmarknadsutbildning.

9 § Länsarbetsnämndens anvisning av en arbetslös till en praktikplats innebär att nämnden har beslutat att den arbetslöse har rätt till utbildningsbidrag. Den allmänna försäkringskassan beräknas bidragets storlek och betalar ut bidraget.

10 § Om det finns särskilda skäl får länsarbetsnämnden lämna ersättning för resekostnader med ett skäligt belopp till den som deltar i verksamhet enligt denna förordning.

Statsbidrag till anordnare

11 § Statsbidrag får lämnas till den som i samverkan med länsarbetsnämnden anordnar verksamhet enligt denna förordning. Bidrag får lämnas för de merkostnader som föranleds av verksamheten.

12 § Bestämmelserna i 19–23 §§ förordningen (1987:405) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten gäller i övrigt i fråga om statsbidraget.

Återkallande av anvisning

13 § Länsarbetsnämnden skall under anvisningstiden återkalla anvisningen, om

1. den arbetslöse under anvisningstiden utför förvärvsarbete som inte enbart är tillfälligt eller av obetydlig omfattning,
2. en arbetslöshetskassa eller en länsarbetsnämnd avstängt den arbetslöse från rätt till ersättning enligt lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring respektive lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd,
3. den arbetslöse gör sig skyldig till allvarlig misskötsamhet, eller
4. det i övrigt finns särskilda skäl för det.

Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart.

Överklagande

14 § Länsarbetsnämndens beslut om att återkalla en anvisning av en kontaktplats enligt denna förordning får överklagas av den som har anvisats platsen. Andra beslut av länsarbetsnämnden får inte överklagas.

Övrigt

15 § Länsarbetsnämnden skall så snart som möjligt lämna uppgift om ett beslut om anvisning till kontaktplats eller ett beslut om återkallelse av en anvisning. Uppgiften skall lämnas till den arbetslöshetskassa eller den länsarbetsnämnd som har att utge ersättning enligt lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring respektive lagen (1973:371) om konstant arbetsmarknadsstöd.

16 § När verksamhet som avses i denna förordning bedrivs, skall vad som i nedan angivna bestämmelser föreskrivs om arbetsmarknadsutbildning för vilken statligt utbildningsbidrag utgår tillämpas på den som anvisats till verksamheten:

1. 2 § första stycket 1 förordningen (1977:284) om arbetskadeförsäkring och statligt personskadeskydd,

2. 1 § första stycket 1 förordningen (1980:631) om ersättning av allmänna medel för skada orsakad av deltagare i viss arbetsmarknadsutbildning eller yrkesinriktad rehabilitering m.m.,

3. 1 § förordningen (1988:244) om grupplivförsäkring för deltagare i arbetsmarknadsutbildning m. fl., och

4. 1 § förordningen (AMSFS 1992:5) om ersättning vid ideell skada till elev i arbetsmarknadsutbildning m.m.

17 § Arbetsmarknadsstyrelsen får meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för att tillämpa denna förordning. Om en åtgärd skall vidtas av de allmänna försäkringskassorna, meddelas dock föreskrifterna av Riksförsäkringsverket efter samråd med Arbetsmarknadsstyrelsen.

Övergångsbestämmelser

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1995.
2. En arbetslös som, när förordningen träder i kraft, redan uppfyller kraven för att erhålla en anvisning om arbetsplatskontakt skall beredas sådan plats så snart som möjligt.

På regeringens vägnar

ANDERS SUNDSTRÖM

Per Virdesten
(Arbetsmarknadsdepartementet)

Förslag till

förordning om ändring i förordningen (1988:1400) om arbetslöshetsförsäkring

Regeringen föreskriver i fråga om förordningen (1988:1400) om arbetslöshetsförsäkring att 22 a § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 a §

Särskilda skäl att enligt 4 § andra stycket lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring lämna ersättning till den som deltar i utbildning finns när den arbetslöse

1. deltar i verksamhet för arbetslivsutveckling enligt förordningen (1992:1333) om arbetslivsutveckling,

2. fortsätter studier som han innan han blev arbetslös bedrev på heltid jämsides med ett heltidsarbete, under förutsättning att han söker heltidsarbete,

3. bedriver studier på deltid, under förutsättning att studierna inte hindrar honom från att söka och

2. deltar i program för obligatorisk arbetsplatskontakt enligt förordningen (1995:xx) om obligatoriska arbetsplatskontakter,

3. fortsätter studier som han innan han blev arbetslös bedrev på heltid jämsides med ett heltids-

ta heltidsarbete samt att han intygar att han är beredd att avbryta studierna om dessa kan hindra honom från att ta arbete.

4. på heltid deltar i kurs som syftar till att ge orientering om olika yrken eller utbildningsvägar eller som har ett liknande syfte, under förutsättning att kursen är av kort varaktighet.

Ersättning som utges under tid då den arbetslöse deltar i verksamhet som avses i 1 benämns utbildningsbidrag.

arbete, under förutsättning att han söker heltidsarbete,

4. bedriver studier på deltid, under förutsättning att studierna inte hindrar honom från att söka och ta heltidsarbete samt att han intygar att han är beredd att avbryta studierna om dessa kan hindra honom från att ta arbete.

5. på heltid deltar i kurs som syftar till att ge orientering om olika yrken eller utbildningsvägar eller som har ett liknande syfte, under förutsättning att kursen är av kort varaktighet.

Ersättning som utges under tid då den arbetslöse deltar i verksamhet som avses i 1 eller 2 benämns utbildningsbidrag.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1995.

På regeringens vägnar

ANDERS SUNDSTRÖM

Per Virdesten
(Arbetsmarknadsdepartementet)

Förslag till förordning om ändring i förordningen (1994:933) om kontant arbetsmarknadsstöd

Regeringen föreskriver i fråga om förordningen (1994:933) om kontant arbetsmarknadsstöd att 3 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Särskilda skäl att enligt 4 § andra stycket lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd lämna ersättning till den som deltar i utbildning finns när sökanden

1. deltar i verksamhet för arbetslivsutveckling enligt förordningen (1992:1333) om arbetslivsutveckling,

2. fortsätter studier som sökanden innan arbetslösheten inträffade bedrev på heltid jämsides med ett heltidsarbete, under förutsättning att han eller hon söker heltidsarbete,

3. bedriver studier på deltid, under förutsättning att studierna inte hindrar honom eller henne från att söka och ta heltidsarbete samt att sökanden

2. deltar i program för obligatorisk arbetsplatskontakt enligt förordningen (1995:xx) om obligatoriska arbetsplatstakter,

3. fortsätter studier som sökanden innan arbetslösheten inträffade bedrev på heltid jämsides med ett heltidsarbete, under förut-

intygar sin beredskap att avbryta studierna om dessa kan hindra honom eller henne från att ta arbete, eller

4. på heltid deltar i kurs som syftar till att ge orientering om olika yrken eller utbildningsvägar eller som har ett liknande syfte, under förutsättning att kursen är av kort varaktighet.

Ersättning som lämnas under tid då sökanden deltar i verksamhet som avses i 1 benämns utbildningsbidrag.

Som en ytterligare förutsättning för att ersättning

sättning att han eller hon söker heltidsarbete,

4. bedriver studier på deltid, under förutsättning att studierna inte hindrar honom eller henne från att söka och ta heltidsarbete samt att sökanden intygar sin beredskap att avbryta studierna om dessa kan hindra honom eller henne från att ta arbete, eller

5. på heltid deltar i kurs som syftar till att ge orientering om olika yrken eller utbildningsvägar eller som har ett liknande syfte, under förutsättning att kursen är av kort varaktighet.

Ersättning som lämnas under tid då sökanden deltar i verksamhet som avses i 1 eller 2 benämns utbildningsbidrag.

Som en ytterligare förutsättning för att ersättning

skall lämnas i fall som avses i 2 och 3 gäller att det tidigare arbetet inte upphörde på grund av studierna.

skall lämnas i fall som avses i 3 och 4 gäller att det tidigare arbetet inte upphörde på grund av studierna.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1995.

På regeringens vägnar

ANDERS SUNDSTRÖM

Per Virdesten
(Arbetsmarknadsdepartementet)

REFERENSLISTA

Carling, C., Edin, P.A., Harkman A. och Holmlund, B., 1994

Unemployment duration, unemployment benefits and Labour market programs in Sweden, Working Paper 1994:12, Nationalekonomiska Institutionen Uppsala Universitet.

Harkman, A. 1993,

Arbetslöshetstid och chansen att hitta jobb, Information från Utredningsenheten 93:12, Arbetsmarknadsstyrelsen.

Harkman, A. 1994,

Arbetslöshet, arbetsmarknadspolitiska åtgärder och chansen att få jobb,

Rapport från utredningsenheten 94:8, Arbetsmarknadsstyrelsen.

Korpi, T, 1994,

Escaping Unemployment: Studies in the individual consequences of unemployment and labour market policy, Institutet för social forskning Stockholms Universitet.

KUNGL. BIBL.

1995-02-15

STOCKHOLM

Statens offentliga utredningar 1995

Kronologisk förteckning

1. Ett renodlat näringsförbud. N.
 2. Arbetsföretag – En ny möjlighet för arbetslösa. A.
 3. Grön diesel – miljö- och hälsorisker. Fi.
 4. Långtidsutredningen 1995. Fi.
 5. Vårdens svåra val. S.
 6. Muskövarvets framtid. Fö.
 7. Obligatoriska arbetsplatskontakter för arbetslösa. A.
-

Statens offentliga utredningar 1995

Systematisk förteckning

Försvarsdepartementet

Muskövarvets framtid. [6]

Socialdepartementet

Vårdens svåra val. [5]

Finansdepartementet

Grön diesel – miljö- och hälsorisker. [3]

Långtidsutredningen 1995. [4]

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsföretag – En ny möjlighet för arbetslösa. [2]

Obligatoriska arbetsplatskontakter för arbetslösa. [7]

Näringsdepartementet

Ett renodlat näringsförbud. [1]
